

Gazdasági folyamatok alakulása a 2009. évről benyújtott társasági adó bevallások alapján

Tájékoztatónk a kettős könyvvitelt vezető vállalkozások 2009. adóévben elért nemzetgazdasági teljesítményeit mutatja be, mivel az egyszeres könyvvitelt vezetők száma mindössze 8,8 ezer darab, teljesítményük nemzetgazdasági szempontból elhanyagolható. A 2009. évi társasági adó bevallásokból készülő - gazdaság statisztikai célokat szolgáló - Gyorsjelentésben 361,9 ezer db - a megelőző évvel közel azonos, ún. speciális célú vállalatok nélküli - kettős könyvvezetést folytató naptári évvel megegyező üzleti éves vállalkozás bevallása szerepel.

A korábbi évekkel ellentétben a 2009. évi bevallások összesítésekor külön kerültek megjelenítésre azon speciális célú tőkefinanszírozó vállalatok (SCV), melyek alapvetően pénzügyi források vállalatcsoporton belüli közvetítésében érintettek, belföldi tevékenységet nem végeznek. Ezen vállalkozások adatai tehát a nemzetgazdasági összesített adatokban nem szerepelnek, eltérő statisztikai kezelésükre a KSH és az MNB módszertan figyelembe vételével került sor, kiemelt adataikat cikkünk végén röviden bemutatjuk.

A bevallásokban szereplő adatokból a gazdasági teljesítmények és az eredményt befolyásoló tényezők illetve az adóelszámolás kerül kiemelésre. Jelen cikk a fontosabb gazdasági teljesítmények jellemzőit nemzetgazdasági és ágazati szinten is bemutatja.

Bevételek alakulása

2009-ban a társas gazdálkodók üzemi, üzleti tevékenységből származó összes bevétele 66 725 milliárd Ft, 11,6%-kal kevesebb, mint az előző évben. Az összes bevétel 94%-át az értékesítés nettó árbevétele teszi ki, amely közel 12%-os csökkenés mellett 62 753 milliárd Ft-ban realizálódott 2009.

évben. Az aktivált saját teljesítmények és az egyéb bevételek mérséklődése megközelítőleg 6%-os.

A nettó árbevétel 76%-át, 47 949 milliárd Ft-ot belöldi relációban érték el a gazdasági társaságok, ebben a relációban a csökkenés mértéke 9%-os. A külpiazi értékesítés ugyanakkor jelentősen, 20%-ot meghaladóan csökkent az előző évhez képest, összege 14 804 milliárd Ft-ot tett ki.

A 2009. évi bevallásokban 26 920 adózó tüntetett fel exportból származó bevételt, szemben a bázisévi 26 680 adóalannyal. A létszámnövekedés kismértékű, ugyanakkor a bevételek csökkenése jelentős, így az egy adózóra jutó külpiazi értékesítés összege 550 millió Ft a bázisévi 696,5 millió Ft-tal szemben.

A nemzetgazdasági összes nettó árbevételen belül az egyes nemzetgazdasági ágak által képviselt arány jelentősen nem változott a bázisévhez képest.

Valamennyi nemzetgazdasági ágban - kivéve a bányászatot, a vízellátást, szennyvízkezelést, hulladékgazdálkodást és a pénzügyi és biztosítási tevékenységet - a bázisévítől alacsonyabb nettó árbevétel került a bevallásokban kimutatásra.

A két vezető szektor a feldolgozóipar, és a kereskedelem nettó árbevételének csökkenése meghaladta a nemzetgazdasági átlagot, mely részesedésük mérséklődését eredményezte. E két ágazaton belül a feldolgozóipar 18,2%-os nettó árbevétel elmaradása 28,2%-os részesedéshez volt elegendő, míg a kereskedelemben a bázishoz képest 3 522 milliárd Ft-tal kevesebb bevétel realizálódott, mellyel az országos nettó árbevételből 29,3%-kal részesedhetett.

Az export esetén a kép igen eltérő, az ágazatos összetételben a legmagasabb részarányt kitevő feldolgozóipar teljesítménye több mint 22%-kal csökkent, a kereskedelem ágazatban 2009. évben 2 565 milliárd Ft bevétel realizálódott, mely a nemzetgazdasági csökkenéstől is közel 6 százalékponttal elmaradt.

Nemzetgazdasági ág	Nettó árbevétel milliárd Ft				Változás % a 2009/2008	Export milliárd Ft				Változás % a 2009/2008
	2008	Megosztás % a	2009	Megosztás % a		2008	Megosztás % a	2009	Megosztás % a	
Mező- és erdőgazdálkodás	1 424	2,0%	1 281	2,0%	90,0%	143	0,8%	157	1,1%	109,8%
Bányászat	216	0,3%	253	0,4%	117,4%	68	0,4%	99	0,7%	146,1%
Feldolgozóipar összesen	21 671	30,4%	17 720	28,2%	81,8%	12 596	67,8%	9 810	66,3%	77,9%
Vill energia, gáz, gőzellát, légkon	4 909	6,9%	4 806	7,7%	97,9%	322	1,7%	264	1,8%	82,0%
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladék	528	0,7%	536	0,9%	101,5%	52	0,3%	39	0,3%	75,4%
Építőipar	3 732	5,2%	3 497	5,8%	93,7%	150	0,8%	135	0,9%	89,7%
Kereskedelem	21 920	30,8%	18 398	29,3%	83,9%	3 475	18,7%	2 565	17,3%	73,8%
Szállítás, raktározás	3 307	4,6%	2 999	4,8%	90,7%	642	3,5%	637	4,3%	99,2%
Szolgáltatás és vendéglátás	648	0,9%	592	0,9%	91,3%	30	0,2%	15	0,1%	51,3%
Információ, kommunikáció	2 670	3,7%	2 534	4,0%	94,9%	543	2,9%	346	2,3%	63,7%
Pénzügyi, biztosítási tevé.	3 782	5,3%	4 183	6,7%	110,6%	87	0,5%	150	1,0%	172,1%
Ingatlan-ügyl. gazd. szolg.	1 842	2,6%	1 520	2,4%	82,5%	44	0,2%	35	0,2%	79,0%
Szakmai, tud. műszaki tevé.	2 092	2,9%	1 994	3,2%	95,3%	300	1,6%	331	2,2%	110,1%
Adminisztratív és szolg. Tevé.	1 531	2,1%	1 503	2,4%	98,2%	110	0,6%	202	1,4%	183,1%
Egyéb	979	1,4%	938	1,5%	95,7%	20	0,1%	20	0,1%	99,1%
Összesen	71 252	100,0%	62 753	100,0%	88,1%	18 583	100,0%	14 804	100,0%	79,7%
Összesen pénzügyi, biztosítási tevé. nélkül	67 469		58 570		86,8%	18 496		14 655		79,2%

1. számú táblázat: A nettó árbevétel és az export ágazati megoszlása 2008-2009

A feldolgozóiparon belül a nettó árbevételből továbbra is a gép- és gépjárműipar teljesítménye a meghatározó, részesedése 41,7%, annak ellenére, hogy 2008. évhez viszonyítva a nettó árbevételük közel 1/4-del visszaesett.

Nettó árbevételük közel 82%-a származott külföldi értékesítésből, így a feldolgozóipari export - előző évhez viszonyítva 3,6 százalékponttal kevesebb - 61,7%-át a gépipari vállalkozások realizálták.

A vegyipari vállalkozások feldolgozóiparon belüli részesedése mind a nettó árbevétel, mind az export vonatkozásában a nemzetgazdasági átlagtól alacsonyabb mértékben csökkent. A nettó árbevétel 40%-a külföldi értékesítésből származott, szemben a bázisévi 38,5%-kal.

Az élelmiszer és dohányipari vállalkozások nettó árbevétele mindössze 95 milliárd Ft-tal mérséklődött, melyet döntően belföldön realizáltak. Ennek eredményeként részesedése mind a belföldi, mind az export bevételekből növekedett.

A 2009. adóévet a fémalapanyag gyártás és fémfeldolgozással foglalkozó társas vállalkozások zárták a legrosszabbul, nettó árbevételük a bázisévi 69,4%-ára, exportjuk a 2008. évi 67,1%-ára esett vissza. Ezt a teljesítményt 330 adózóval kevesebb 6 166 adóalany realizálta.

Mégnevezés	2008		2009		Változás % a 2009/2008
	milliárd Ft	megosztás %	milliárd Ft	megosztás %	
Anyagjellegű ráfordítások	56 618	78,6%	48 421	75,9%	85,5%
Személyi jellegű ráfordítások	7 013	9,7%	6 578	10,3%	93,8%
Értécsökkenési leírás	2 515	3,5%	2 541	4,0%	101,0%
Egyéb ráfordítás	5 889	8,2%	6 267	9,8%	106,4%
Összesen	72 035	100%	63 806	100%	88,6%

2. számú táblázat: Költségek és ráfordítások költségcsoport szerinti alakulása 2008-2009. év

Költségek és ráfordítások alakulása

A költségek és ráfordítások 2009. évi összege 63 806 milliárd Ft, 11,4 %-kal elmaradt a bázis évi értéktől.

A ráfordítások között továbbra is a legnagyobb részarányt az anyagjellegű ráfordítások képezik, viszont a legnagyobb csökkenés is itt volt kimutatható, amely betudható a gazdasági válság miatti termelés visszaesésének. Anyagjellegű ráfordításként a 2008. évi 56 618 milliárd Ft-tal szemben 2009. évben 48 421 milliárd Ft-ot számoltak el. Az értékcsökkenési leírás és egyéb ráfordítások összege meghaladta a bázisévet.

A személyi jellegű ráfordításként 6,2%-kal kevesebbet, 6 578 milliárd Ft-ot mutattak ki a társas cégek, ezen belül a bérköltség és személyi jellegű kifizetések csökkenése megközelíti az 5%-ot. A béreket terhelő járulékoknál az előző évhez képest 9,7%-os az elmaradás, melyben a járulék mértékét érintő törvényváltozások hatá-

Ágazat	Költségek és ráfordítások összesen				Változás % 2009/2008
	2008	Megosztás %-a	2009	Megosztás %-a	
Mező- és erdőgazdálkodás	1 651	2,3%	1 517	2,4%	91,9%
Bányászat	211	0,3%	278	0,4%	131,9%
Feldolgozóipar összesen	21 400	29,7%	17 534	27,5%	81,9%
Vill. energia, gáz, gőzellát., légkon.	4 861	6,7%	4 755	7,5%	97,8%
Vízellátás, szennyvízkezel., hulladék	571	0,8%	580	0,9%	101,6%
Építőipar	3 720	5,2%	3 491	5,5%	93,8%
Kereskedelem	22 148	30,7%	18 781	29,4%	84,8%
Szállítás, raktározás	3 723	5,2%	3 369	5,3%	90,5%
Szolgáltatás és vendéglátás	684	0,9%	639	1,0%	93,5%
Információ, kommunikáció	2 557	3,6%	2 543	4,0%	99,5%
Pénzügyi, biztosítási tev.	3 898	5,4%	4 141	6,5%	106,2%
Ingatl. ügyi, gazd. szolg.	1 912	2,7%	1 572	2,5%	82,2%
Szakmai, tud. műszaki tev.	2 056	2,9%	2 020	3,2%	98,2%
Adminisztratív és szolg. tev.	1 575	2,2%	1 533	2,4%	97,3%
Egyéb	1 068	1,5%	1 053	1,7%	98,6%
Összesen	72 036	100,0%	63 806	100,0%	88,6%
Összesen pénzügyi, biztosítási tev. nélkül	68 138	94,6%	59 666	93,5%	87,6%

3.sz. táblázat: Ráfordítások ágazatonkénti alakulása 2008-2009. év (milliárd Ft)

sa is szerepet játszott. Természetesen erre a költségnevre elszámolt összegeknél a foglalkoztatottak számának alakulása is hatással van.

A nemzetgazdasági ágazatok között – a nettó árbevételhez hasonlóan – a kereskedelem részesedik a legnagyobb ráfordítási értékkel, 29,4%-kal, azonban az általuk elszámolt költségek és ráfordítások csökkenése mérsékeltebb volt, mint a bevételeké.

A feldolgozóiparban a bevételekhez közel azonos mértékű csökkenést mutattak a költség számlák, így a nemzetgazdaságból 27,5%-os súlyt képviseltek, szemben a 2008. évi közel 30%-kal.

A pénzügyi biztosítási ágazat ráfordításai meghaladták az előző évi értéket, hasonlóan a minimális részarányt képviselő vízellátás, szennyvízkezelés és hulladékgazdálkodás ágazathoz, és ez a növekmény elmaradt a bevételektől, ami pozitív eredménynek tekinthető. A legmagasabb bázishoz képesti költség ráfordítás növekmény a bányászatban volt kimutatható, ugyanakkor körükben a bevételek ettől mérsékeltebben emelkedtek.

A pénzügyi biztosítási tevékenység nélküli ágazatokban a költségek és ráfordítások bázisévtől való elmaradása kisebb mértékű, mint a bevételeknél kimutatható közel 13%, ami egyben azt is jelenti, hogy az üzemi eredményességük kissé mérséklődött.

Foglalkoztatotti létszám és személyi jellegű ráfordítások alakulása

A bevallásokban tájékoztató adatként megjelenik a társas cégek által foglalkoztatottak száma, mely a személyi jellegű ráfordítással, illetve ezen belül a bérköltséggel összekapcsolva képet ad a munkavállalók jövedelmi helyzetéről.

A teljes adózói körre vonatkozóan a foglalkoztatottak száma 2 144,7 ezer fő, mely közel 10%-kal kevesebb, mint a bázisban. A foglalkoztatottak számának csökkenése szinte kivétel nélkül minden ágazatot érintett.

A személyi jellegű ráfordítások dinamikája, – korábban már táblázatban bemutatuk – és az alkalmazottak létszámának változása együttesen 3,4%-os átlag személyi jellegű ráfordítás növekményt eredményezett. Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások összege 3 067 ezer Ft-ra változott a 2008. évi 2 967 ezer Ft-ról. A pénzügyi biztosítási tevékenység nélküli ágazatokban az átlagos személyi jellegű ráfordítások növekménye mindössze 0,1 százalékponttal maradt el a teljes adózói kör fajlagosának emelkedésétől, melyben a létszám nagyobb arányú csökkenése játszott elsősorban szerepet.

A feldolgozóiparon belül csak a gépiparban foglalkoztatottak 1 főre vetített személyi jellegű ráfordítása maradt el a 2008. évben kimutatott átlagtól, mely az átlagot alakító mindkét tényező drasztikus visszaesésének következménye. Ebben az ágazatban a 2008. évben megkezdődött létszámleépítések és termelés csökkentése a tárgyévét jelentősen befolyásolta. A bázisévhez viszonyítva, alacsonyabb átlagos személyi jellegű ráfordítást számoltak el az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás ágazatban, ahol a nemzetgazdasági átlag 76%-át mutatták ki. A pénzügyi biztosítási ágazat fajlagos személyi jellegű ráfordítása csökkent ugyan, viszont az ágazatok között a 2. helyen szerepel. Az első helyen a villamosenergia, gáz, gőzellátás és légkondicionálás ágazat szerepelt, ahol átlagosan 6 839 ezer Ft-ot költöttek az alkalmazottakra. A feldolgozóiparon belül a vegyipar a meghatározó, a legalacsonyabb személyi jellegű ráfordítás

a textil-, és bőriparban mérhető, átlaga 1 722 ezer Ft/fő. Alulról a rangsorban a második helyen továbbra is a szolgáltatás vendéglátás ágazat szerepelt, 1 724 ezer Ft/fő átlaggal.

A személyi jellegű ráfordításokon belül meghatározó bérköltség átlaga nemzetgazdasági szinten 2 017 ezer Ft, az előző évi 1 926 ezer Ft-tal szemben. Az átlagos bérköltség a személyi jellegű ráfordítás átlagától közel 35%-kal alacsonyabb, ágazatonként hasonló képet mutat.

Pozitívumként értékelhető, hogy az átlagbér dinamikája meghaladta a fajlagos személyi jellegű ráfordítások növekményét, így elsősorban nem a foglalkoztatottakra költött rendszeres juttatások mérséklődtek, hanem az egyéb személyi jellegű juttatások és a törvényváltozás hatásaként jelentkező járuléklarterhek. A 4. sz. táblázat szemlélteti a nemzetgazdasági ágankénti átlagos bérköltséget, illetve azok országos átlagától való eltérését.

Ágazat	1 főre jutó bérköltség ezer Ft/fő				
	2008	Átlagától való eltérés %	2009	Átlagától való eltérés %	2009/2008 %
Mező- és erdőgazdálkodás	1 527	79,3%	1 591	78,9%	104,2%
Bányászat	2 999	155,8%	3 091	153,2%	103,0%
Feldolgozóipar összesen	2 087	108,4%	2 084	103,3%	99,9%
Vill. energia, gáz, gőzellát, légkon	4 012	208,3%	4 225	209,5%	105,3%
Vízellátás, szennyvízkezel. hulladékig.	2 116	109,9%	2 154	106,8%	101,8%
Építőipar	1 564	81,2%	1 588	78,7%	101,5%
Kereskedelem	1 487	77,2%	1 723	85,4%	115,9%
Szállítás raktározás	2 122	110,2%	2 176	107,9%	102,6%
Szolgáltatás és vendéglátás	1 113	57,8%	1 181	58,5%	106,1%
Információ, kommunikáció	3 229	167,7%	3 320	164,6%	102,8%
Pénzügyi, biztosítási tev.	4 540	235,8%	4 507	223,5%	99,3%
Ingatl. ugyl. gazd. szolg.	1 610	83,6%	1 574	78,0%	97,8%
Szakmai, tud. műszaki tev.	2 028	105,3%	2 214	109,8%	109,2%
Adminisztratív és szolg. Tev.	1 385	71,9%	1 408	69,8%	101,7%
Egyéb	1 535	79,7%	1 530	75,8%	99,6%
Összesen	1 926		2 017		104,8%
Összesen pénzügyi, biztosítási tev. nélkül	1 837	95,4%	1 923	95,3%	104,7%

4. sz. táblázat: Átlagos bérköltség alakulása ágazatonként 2008-2009.

Az adózás előtti eredmény és összetevőinek alakulása

2009. évben 4 821,2 milliárd Ft üzemi nyereség és 1 902,5 milliárd Ft üzemi veszteség mellett 2 918,6 milliárd Ft üzemi eredmény képződött, mely közel 15%-kal elmaradt az előző évtől. Az üzemi tevékenység eredményének csökkenése a költségek bevételektől meghaladó csökkenése mellett a termelés válsághoz kötődő visszaesését tükrözi.

A pénzügyi műveletek eredménye azonban a korábbi évhez képest jelentősen javult, annak ellenére, hogy továbbra is negatív összegű. Az eredményt meghatározó nyereség közel 20%-kal növekedett, a veszteség összeg ugyanakkor 14,8%-kal csökkent, így a pénzügyi műveletek eredménye a bázisévi 955 milliárd Ft negatívummal szemben 202 milliárd Ft negatív összegre emelkedett. A pozitív eredmény a nem pénzügyi tevékenységet végző ágazatoknál volt kimutatható, ahol a 2008. évi 814 milliárd Ft negatív pénzügyi eredmény a tárgyévben pozitívrá fordult, elérte a 264 milliárd Ft-ot. A pénzügyi szektor a bázisévben még alacsonyabb negatívumot (-141 milliárd Ft) számolt el, mely 2009-ben pénzügyi műveletek bevételeinek jelentős elmaradása, és a bázisszintű költségek mellett jelentős visszaesést, nevezetesen 465 milliárd Ft pénzügyi veszteséget eredményezett.

2009. évben a rendkívüli eredmény ellentétes

irányba változott, az előző évben negatívumként elszámolt 45,4 milliárd Ft-ról pozitívumra váltott, és megközelítette a 31 milliárd Ft-ot, javítva ezzel a vállalkozások eredményességét. A rendkívüli eredmény javulása a nyereség és a veszteség közel azonos növekedésének illetve csökkenésének az eredménye. Emlékeztetőül a 2008. évben tapasztalt kiugró veszteséget ennél az eredménykategóriánál a hitelválság kitörését követően elszenvedett árfolyamveszteségek miatti értékvesztések okozták.

A pénzügyi és a rendkívüli eredmény előző évhez képest javuló tendenciája ellensúlyozta az üzemi

Megnevezés	Eredmény összetevői (milliárd Ft)		
	2008	2009	2009/2008 %
Üzemi nyereség	4 979	4 821	96,8%
Üzemi veszteség	-1 542	-1 903	123,4%
Üzemi eredmény	3 437	2 919	84,9%
Pénzügyi nyereség	1 783	2 132	119,5%
Pénzügyi veszteség	-2 738	-2 334	85,2%
Pénzügyi eredmény	-955	-202	21,1%
Rendkívüli nyereség	203	238	116,9%
Rendkívüli veszteség	-249	-207	83,2%
Rendkívüli eredmény	-45	31	
Adózás előtti nyereség	4 674	4 848	103,7%
Adózás előtti veszteség	-2 228	-2 098	94,1%
Adózás előtti eredmény	2 445	2 750	112,5%

5. számú táblázat: Eredmény összetevők alakulása 2008. és 2009. év

eredmény elmaradását, és ezen túl is javította az adózás előtti eredményességet.

A társas cégek így a tárgyévben 2 750 milliárd Ft adózás előtti eredményt könyvelhettek el, 12,5%-kal többet, mint 2008-ban. Az adózás előtti eredményen belül az adózás előtti nyereség összegének növekedése 3,7%, míg a veszteségnél a csökkenés mértéke közel 6%-os.

kereskedelem eredményessége, ahol a 2008. évi negatív adózás előtti eredménnyel szemben 2009-ben 122 milliárd Ft pozitív adózás előtti eredmény képződött. A villamosenergia, gáz, gőzellátás és légkondicionálás ágazat adózás előtti eredménye 34%-ot meghaladóan emelkedett, mely a nyereség 14,4%-os növekedésének és a veszteség 22%-os csökkenésének hatását mutatja. Ebben a szektorban a nyereséges vállalkozások száma 9%-kal, a veszteségesek száma mindössze 1,6%-kal bővült

Ágazat	Adózás előtti nyereség (milliárd Ft)				Változás %-a 2009/2008	Adózás előtti veszteség (milliárd Ft)				Változás %-a 2009/2008
	2008	Megosztás %-a	2009	Megosztás %-a		2008	Megosztás %-a	2009	Megosztás %-a	
Mező- és erdőgazdálkodás	113,0	2,4%	73,4	1,5%	64,9%	-26,7	1,2%	-37,5	1,8%	140,1%
Bányászat	41,6	0,9%	62,9	1,3%	151,3%	-13,1	0,6%	-54,2	2,6%	413,4%
Feldolgozóipar összesen	1 039,5	22,2%	1 227,1	25,3%	118,1%	-625,0	26,0%	-432,5	20,6%	69,2%
Vill. energia, gáz, gőzellát., légkon.	231,5	5,0%	264,8	5,5%	114,4%	-82,5	3,7%	-64,4	3,1%	78,0%
Vízellátás, szennyvízkezel. hulladék	34,6	0,7%	36,7	0,8%	111,9%	-10,5	0,5%	-7,4	0,4%	70,2%
Építőipar	204,7	4,4%	165,8	3,4%	81,0%	-102,8	4,6%	-114,0	5,4%	110,9%
Kereskedelem	562,0	12,0%	473,7	9,8%	84,3%	-575,2	25,8%	-351,6	16,8%	61,1%
Szállítás, raktározás	203,1	4,3%	133,6	2,8%	65,8%	-111,8	5,0%	-143,3	6,8%	128,2%
Szolgáltatás és vendéglátás	25,0	0,5%	19,0	0,4%	76,0%	-50,3	2,3%	-61,5	2,9%	122,2%
Információ, kommunikáció	357,8	7,7%	360,4	7,4%	100,7%	44,7	2,0%	130,2	6,2%	291,4%
Pénzügyi, biztosítási tev.	818,4	17,5%	723,5	14,9%	88,4%	-66,1	3,0%	-209,6	10,0%	317,0%
Ingatl. ügyi. gazd. szolg.	229,9	4,9%	258,2	5,3%	112,3%	-328,6	14,7%	-262,8	12,5%	80,0%
Szakmai, tud. műszaki tev.	356,6	7,6%	380,3	7,8%	106,7%	-112,5	5,0%	-145,6	6,9%	129,4%
Adminisztratív és szolg. Tev.	359,9	7,7%	590,7	12,2%	164,2%	-40,8	1,8%	-38,4	1,8%	94,3%
Egyéb	95,9	2,1%	75,5	1,6%	78,6%	-37,8	1,7%	-44,8	2,1%	118,3%
Összesen	4 673,5	100,0%	4 847,6	100,0%	103,7%	-2 228,5	100,0%	-2 097,7	100,0%	94,1%
Összesen pénzügyi, biztosítási tev. nélkül	3 855,2	82,5%	4 124,1	85,1%	107,0%	-2 162,4	97,0%	-1 888,1	90,0%	87,3%

6. sz. táblázat: Az adózás előtti nyereség, veszteség ágazatonkénti alakulása 2008-2009. év

A 6. sz. táblázatban szereplő nyereség és veszteség egyenlegeként kimutatott adózás előtti eredmény ágazati szinten jelentős eltéréseket mutat. Az adózás előtti eredmény növekedése a pénzügyi vállalkozások nélküli ágazatokban volt kimutatható, ahol a bázisévi 1 693 milliárd Ft-ról 2 236 milliárd Ft-ra növekedett. Ezen belül jelentősen javult, közel duplájára emelkedett - a bázisévben nagyarányú veszteséget elszenvedett - feldolgozóipari cégek eredményessége, így itt 795 milliárd Ft képezte az adózás alapját. A feldolgozóipar nemzetgazdasági eredményből való súlya közel 13 százalékponttal javult a bázishoz képest.

Ezzel ellentétben a pénzügyi szektor a válságra később reagált, így körükben a 2009. évi adózás előtti eredmény 514 milliárd Ft-ra csökkent a 2008.évi 752 milliárd Ft-ról, mely egyben részesedésnek 12 százalékpontos csökkenését is hozta.

Az előzőekben említett (feldolgozóipar, pénzügyi biztosítási ágazaton) kívül kiemelést érdemel a

20%-ot tudhatott magáénak.

Nem igazán jól zárták az évet az információ és kommunikáció ágazatban tevékenykedő társas vállalkozások, melyeknél az adózás alapját képező eredmény 230 milliárd Ft-ra csökkent a bázisévi 313 milliárd Ft-ról. Ez a nyereség bázisszintű, illetve a veszteség 2,9-szeres növekedésének a következménye. Ebben az adózói körben a nyereséges és nulla eredményt elérő vállalkozások száma elmaradt a 2008. évitől, míg a veszteségek száma közel 9%-kal emelkedett.

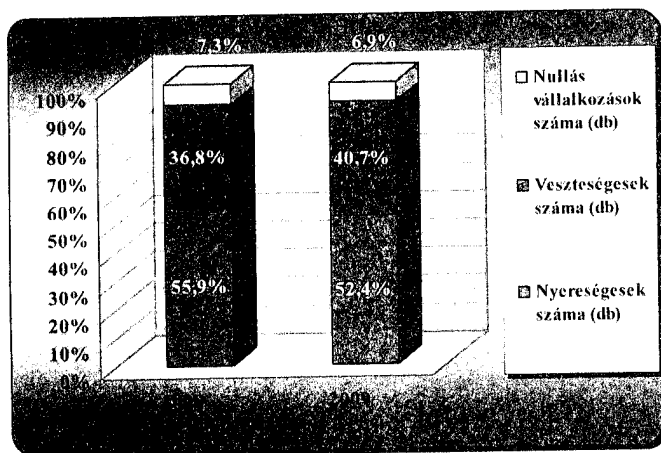
A negatívumokból is egy-egy példa: a leginkább veszteséges cégek a szolgáltatás és vendéglátás ágazatban tevékenykedtek, ahol a képződött 42 milliárd Ft veszteség a bázisévi közel 1,7 szeresének felelt meg. Tovább romlott az építőipar és a mezőgazdaság eredményessége, megközelítőleg 50 illetve 58%-kal. Természetesen az ágazatok eredményessége a későbbiekben részletezett adófizetési kötelezettségekre is kihatással bír.

Az előbbiekben részletezett adózás előtti eredményen túl az alábbiakban a vállalkozások jövedelempozícióinak alakulást mutatjuk be az előző évhez képest.

2009. évben. A vízellátás, szennyvízkezelés és hulladékgazdálkodás 2008. évi pozitív adózás előtti eredményét tovább javította, hasonlóan az adminisztratív és szolgáltatató tevékenység ágazathoz, mely utóbbi a nemzetgazdaságban realizált adózás előtti eredményből

2009. évben az adózás előtti eredmény alapján a vállalkozások száma a veszteséges adózók felé tolódott, sőt a nulla eredményt elérők száma is csökkent, mely szintén negatívan értékelhető.

A nyereséges vállalkozások száma 7%-kal visszaesett, szám szerint 189 711 vállalkozás tartozott e kategóriába, szemben a 2008. évi 204 019 adóalany-nyal. Ez a visszaesés a jövedelem pozíción belüli részesedésük 3,5 százalékpontos csökkenését eredményezte. A veszteségesek száma 9,8%-kal közel 147,4 ezerre emelkedett, míg a nulla eredményt valló vállalkozások száma 6,7 %-kal csökkent. A nyereséges és nullás társas cégek számának csökkenése jövedelem pozíción belüli részesedésük mérséklődést eredményezte, ezáltal a veszteségesek súlya – 3,9 százalékpont növekmény mellett – 40,7%-ra bővült.

Vállalkozások számának jövedelempozíciók szerinti alakulása 2008-2009. évben

Az adózás előtti nyereség és veszteség, illetve az azt kimutató vállalkozások számának dinamikáját az előzőekben szemléltettük. Az 1 adózóra jutó nyereség 25,5 millió Ft a bázisévi 22,9 millió Ft-tal szemben, míg az

átlagos veszteség a 2008. évben kimutatott összegtől (16,6 millió Ft) közel 15%-kal alacsonyabban, 14,2 millió Ft átlagban realizálódott.

Adózás előtti eredményt módosító tényezők

A 2009-es évben adózás előtti eredményt csökkentő tételként több mint 9%-kal többet számoltak a társas vállalkozások, mint a bázisévben. Ezzel ellentétben a növelő tételek összege – minimálisan ugyan – elmaradt a bázisévitől, e jogcímen 4 421 milliárd Ft módosította az adózás előtti eredményt.

Az adózás előtti eredményt módosító tételek figyelembevételével 2 510 milliárd Ft pozitív adóalap keletkezett, mely közel 12%-kal elmaradt a 2008. évben kimutatott értéktől. A pozitív adóalap után számított adó 397 milliárd Ft, melyet a kedvezmények, mentesség és visszatartott adó 70 milliárd Ft-tal csökkentett. Az adókedvezmények összege mindössze 0,9 milliárd Ft-tal maradt el a 2008. évben igénybevett összegtől, melyből 55,3 milliárd Ft a feldolgozóiparhoz kötődik.

Ezen belül a legtöbb kedvezményt a gépipari vállalkozások érvényesítették annak ellenére, hogy a bázishoz képest közel 20%-os csökkenést mutattak ki, és az igénybe vehető kedvezményükből 7,2 milliárd Ft-ot a csökkenő eredményük miatt nem tudtak érvényesíteni.

A második legnagyobb adókedvezményt elszámoló ágazat a vegyipar, melynek a pozitív adóalapja 42%-kal 150,7 milliárd Ft-ra emelkedett, így az igénybe vehető adókedvezményt teljes mértékben el tudták számolni. A legalább 10 milliárd Ft termelő beruházás után igénybe vehető adókedvezmény esetében 32,3 milliárd Ft-ot 11

Adózás előtti nyereség	4 674	4 848	103,7%
Nyereségesek száma (db)	204 019	189 711	93,0%
Adózás előtti veszteség	-2 228	-2 098	94,1%
Veszteségesek száma (db)	134 218	147 371	109,8%
0 eredményt vallók száma (db)	26 619	24 846	93,3%
Adózás előtti eredményt csökkentő tételek	-6 091	-6 659	109,3%
Számított adó alapja	1 375	1 128	82,1%
Számított adó	449	397	88,4%
Adókedvezmények	69	70	101,6%
Átlagos adóterhelés %-a (a pozitív adóalap %-ában)	13,4%	13,0%	97,4%

7. számú táblázat: Adózás előtti eredmény, adóalap, korrekciók és az adófizetési kötelezettség alakulása 2008-2009. év

vállalkozás, illetve az elmaradt térségben elszámolható legalább 3 milliárd Ft értékű, termelő beruházás kedvezménye jogcímen 15,1 milliárd Ft-ot 7 vállalkozás számolt el. Legtöbbször (4 718 vállalkozás) a kis-, és középvállalkozások kamatkedvezményének jogcímen csökkentették társasági adójukat, összességében 2,5 milliárd Ft-tal.

Jövedelem-(nyereség-) minimum

A közel 362 ezer adózó 18%-ának, azaz 66,2 ezer adózónak nem kellett alkalmaznia a törvény erejénél fogva a jövedelem-(nyereség-) minimum szabályt. 35%-a, közel 128 ezer adózó a megfelelő gazdasági mutatói miatt nem alkalmazta a rendelkezést.

Az összes beérkezett adóbevallás 45%-ában (szemben a 2008. évi bevallásoknál tapasztalt 32%-kal) azonban a jövedelem-(nyereség-) minimum alapján kellett az adóalapot meghatározni. Az adózók közül alig 1,6% döntött úgy, hogy vállalja a nyilatkozattételt és adóalapját főszabály szerint állapítja meg.

Társasági adó és különadó

Az adókedvezmények, az adómentesség és a visszatartott adó figyelembe vétele után 327 milliárd Ft társasági adó fizetési kötelezettség keletkezett, 14%-kal kevesebb, mint a 2008. évi bevallásokban. Ezt az adókötelezettséget 249,1 ezer adózó mutatta ki bevallásában.

Az eredményes vállalkozások bevallásaiban szereplő pozitív különadó alap 2009. évben 3 219 milliárd Ft, mely 3,8%-kal maradt csak el a bázistól. Az ehhez kapcsolódó különadó kötelezettség ennek függvényében mindössze 4

milliárd Ft-tal volt csak kevesebb, összesen 129 milliárd Ft. Különadó kötelezettséget 178,7 ezer vállalkozás mutatott ki bevallásaiban, 14,3 ezerrel kevesebb, mint a bázisban.

Az egyes nemzetgazdasági ágak közül – az előző évhez hasonlóan – a 2009. évre fizetendő társasági adóhoz legnagyobb részben a pénzügyi, biztosítási ágazat járult hozzá, ezt követően a feldolgozóipar, melynek részesedése 17,1%-os.

Az adózás előtti eredménynél is kiemelt, villamosenergia, gáz, gőz, és légkondicionálás ágazat pozitív adóalapja 3,7%-os dinamika mellett 211 milliárd Ft-ra emelkedett, mely után a kedvezményekkel csökkentett társasági adókötelezettség 30,5 milliárd Ft, szemben a bázisévi 31 milliárd Ft-tal. E szektor 2009. évben 3,3 milliárd Ft, 2008. évben 1,6 milliárd Ft adókedvezményt érvényesített. Az információ, és kommunikáció ágazat adózói bázisévítől közel 13%-kal kevesebb pozitív adóalapról adtak számot bevallásaikban, így a társasági adókötelezettségük is 3 milliárd Ft csökkenés mellett 19 milliárd Ft-ot tett ki.

A különadó kötelezettség 31%-a a feldolgozóiparhoz kapcsolódott, míg bázisévben ez az arány 26,1%. A kereskedelem társasági adó illetve különadó kötelezettsége nemzetgazdasági átlag alatti csökkenést mutatott, ennek hatására a 2008. évi 81 milliárd Ft

Ágazat	Pozitív adóalap			Társasági adó kötelezettség			Pozitív különadó alap			Különadó kötelezettség		
	2008	2009	2009/2008	2008	2009	2009/2008	2008	2009	2009/2008	2008	2009	2009/2008
Mező- és erdőgazdálkodás	59	41	70,1%	9	6	70,2%	41	28	68,9%	2	1	68,9%
Bányászat	10	16	154,1%	2	3	155,9%	14	18	127,8%	1	1	128,5%
Feldolgozóipar összesen	771	700	90,9%	65	56	86,2%	881	1 000	113,5%	35	40	113,6%
Vill. energia, gáz, gőzellát., légkon.	204	211	103,7%	31	30	98,3%	219	245	111,5%	9	10	111,6%
Vízellátás, szennyvízkezel., hulladékig.	31	35	113,9%	5	5	112,4%	34	36	106,0%	1	1	106,0%
Építőipar	151	126	83,8%	23	20	83,5%	194	158	81,7%	8	6	81,6%
Kereskedelem	397	311	78,3%	61	48	78,0%	496	407	82,0%	20	16	82,0%
Szállítás, raktározás	126	95	74,9%	19	15	77,5%	185	124	66,8%	7	5	66,7%
Szolgáltatás és vendéglátás	17	15	85,6%	3	2	84,5%	23	18	75,9%	1	1	75,9%
Információ, kommunikáció	148	130	87,6%	22	19	83,2%	258	207	80,4%	10	6	80,1%
Pénzügyi, biztosítási tev.	458	423	92,3%	69	63	90,7%	439	480	109,4%	18	19	109,3%
Ingatlan-ügyl. gazd. szolg.	156	121	77,4%	24	18	75,8%	191	178	93,2%	8	7	93,2%
Szakmai, tud. műszaki tev.	170	149	87,5%	26	22	85,9%	209	175	83,4%	8	7	83,3%
Adminisztratív és szolg. tev.	69	77	111,9%	10	11	113,2%	88	84	96,4%	3	3	99,5%
Egyéb	74	59	79,8%	10	8	81,1%	76	61	80,8%	3	2	80,8%
Nemzetgazdasági összesen	2 842	2 510	88,3%	380	327	86,0%	3 347	3 219	96,2%	184	129	96,2%
Összesen pénzügyi, biztosítási tev. nélkül	2 383	2 086	87,5%	310	264	85,0%	2 908	2 739	94,2%	116	109	94,2%

8. sz. táblázat: Társasági adóalap, különadó alap, társasági adó, különadó kötelezettség alakulása ágazatonként 2008-2009. év

társasági és különadó kötelezettséggel szemben 2009-ben 64 milliárd Ft-tal járulhattak hozzá a költségvetés bevételeihez.

A villamosenergia, gáz, gőz, és légkondicionálás ágazat különadó alapja bázisszint felett közel 12%-kal emelkedett, melyhez kötődően 10 milliárd Ft adófizetési kötelezettség kapcsolódott. Az információ, kommunikáció ágazat társas vállalkozásai körében a különadó fizetésre kötelezettek pozitív adóalapja a társasági adólapot meghaladó mértékben (19,6%-kal) 207 milliárd Ft-ra csökkent. Ennek hatásaként a költségvetést megillető különadó kötelezettség is arányosan 8 milliárd Ft-ra mérséklődött a bázisévi 10 milliárd Ft-ról.

A társasági adó fizetési kötelezettség pozitív adóalaphoz viszonyított aránya az átlagos adóterhelést mutatja, mely kismértékben, 13,4%-ról 13,0%-ra mérséklődött. 2009. adóévtől a társas vállalkozások egy részét érintően került bevezetésre az energiaellátók jövedelemadója. E jogcímen 416,7 milliárd Ft adóalap került elszámolásra, melyhez 24,5 milliárd Ft adókötelezettség párosult. Az adókötelezettségből 11,4 milliárd Ft a kokszyártás, kőolaj feldolgozás ágazatból, 11,9 milliárd Ft a villamosenergia, gáz, gőzellátás, légkondicionálás ágazatban képződött.

Eszközök és források

A kettős könyvvizetésű társaságok 116 042 milliárd Ft eszközállománnyal rendelkeztek, ez 9,4%-kal több, mint előző évben.

Az eszközökön belül a befektetett eszközök 14,4%-kal, a forgóeszközök 4,7%-kal növekedtek. Az aktív időbeli elhatárolások 2,2%-os növekedése kis súlya miatt

nem befolyásolja alapvetően az összes eszköz növekedési ütemét. A befektetett eszközök erőteljesebb növekedése folytán 2009-ben a befektetett eszközök súlya megközelítette az 50%-ot.

Az eszközökön belül a legdinamikusabban az érték-papírok állománya emelkedett, azonban 2008. évben a 2007. évhez képest ennek az eszköztételnek az értéke visszaesett, így a mostani bővülés egy alacsony bázisidőszakhoz képesti növekmény.

Az eszközökön belül a legnagyobb részarányt a követelések képviselik 32%-ot meghaladó mértékben. A befektetett pénzügyi eszközök átlagot meghaladóan növekedtek, mellyel eszközökön belüli részesedésük 25%-ra emelkedett.

A befektetett pénzügyi eszközök értékének 48,5%-a kötődik a pénzügyi, biztosítási ágazathoz, (2008. évben ez az arány 58,3% volt). Bázisszint alatti összeget mutattak ki a mérlegtételek között a készletek és a pénzeszközök soron, ezzel e két tétel eszközökön belüli részaránya 1 százalékponttal 8,2%-ra mérséklődött.

2009. évben a saját források aránya meghaladta az idegen források arányát. A saját forrásokon belül a céltartalékokra 2 889 milliárd Ft-ot számoltak el a társas cégek, mely 31,6%-os növekedésnek felelt meg. A saját tőkén belül a jegyzett tőke állománya 6,6 % -kal, 10 848 milliárd Ft-ra növekedett, dinamikája elmaradt a források dinamikájától.

A tárgyévi mérlegszerinti eredmény 24,4%-os növekménye a mérleg szerinti nyereség 1,3%-os csökkenése és a mérleg szerinti veszteség 5,1%-os csökkenésének együttes hatására 418,8 milliárd Ft-ot tett ki.

A jegyzett tőke 47,5%-a külföldi tulajdonban van.

Az előző évhez képest csökkent a belföldi társaság illetve belföldi magánszemélyek tulajdonrésze, összesen 38,6%-a volt a tulajdonukban a 2008. évi 42,5%-kal szemben. A jegyzett tőke dinamikája felett emelkedett az állami tulajdon, így a jegyzett tőkén belüli részesedése elérte a 7%-ot.

Ágazati szinten a legmagasabb jegyzett tőke a pénzügyi, biztosítási ágazatban van 2009-ben, mely 18%-os részesedésnek megfelelő, a bázis-

Megnevezés	2008		2009		Változás
	milliárd Ft	megoszlás	milliárd Ft	megoszlás	2009/2008
Immateriális javak	3 395	3,2%	3 324	2,9%	97,9%
Tárgyi eszközök	24 692	23,3%	25 598	22,1%	103,7%
Befektetett pénzügyi eszközök	22 537	21,2%	29 033	25,0%	128,8%
Készletek	7 327	6,9%	6 908	6,0%	94,3%
Követelések	35 986	33,9%	37 301	32,1%	103,7%
Értékpapírok	4 565	4,3%	6 329	5,5%	138,6%
Pénzeszközök	5 174	4,9%	5 053	4,4%	97,7%
Aktív időbeli elhatárolások	2 442	2,3%	2 497	2,2%	102,2%
Összesen	106 118	100%	116 042	100%	109,4%

9. sz. táblázat: Eszközök alakulása 2008-2009.

Megnevezés	2008		2009		Valtozas 2009/2008
	milliárd Ft	megosztas	milliárd Ft	megosztas	
Saját forrás	32 676	30,8%	37 858	32,6%	115,9%
ebből - saját tőke	30 479,7	28,7%	34 968,3	30,1%	114,7%
- céltartalék	2 196	2,1%	2 889	2,5%	131,6%
Idegen forrás	69 739	65,7%	73 688	63,5%	105,7%
ebből - hosszú lejáratú kötelezettségek	25 823	24,3%	29 166	25,1%	112,9%
- rövid lejáratú kötelezettségek	42 869	40,4%	43 706	37,7%	102,0%
- hátrasorolt kötelezettségek	1 047	1,0%	815	0,7%	77,9%
Passzív időbeli elhatárolások	3 704	3,5%	4 496	3,9%	121,4%
Összesen	106 118	100%	115 042	100%	109,4%

10. sz. táblázat: Források alakulása

hoz 21,2%-kal emelkedett. A külföldi tőke 71,5%-a ezt az ágazatot érinti, míg 2008-ban ez az arány 68,3% volt. A feldolgozóiparban jelenlévő jegyzett tőke 2009. évben elmaradt a bázisévi értéktől, a csökkenés mértéke összesen 35 milliárd Ft, melyből a gép- és ipar ágazatban ezt meghaladó jegyzett tőke csökkenés jelentkezett, összességében 42,9 milliárd Ft. A feldolgozóipar jegyzett tőkéjének 68,2%-a külföldi tulajdonban van.

Speciális célú vállalkozások néhány fontosabb jellemzője

Mint a bevezetőben már említettük ez évtől külön kimutatásokban jelenítjük meg az ún. speciális célú vállalatokat, melyeknek egy része a korábban off-

shore társaságokként működő cégek. Ezen adózók mellett olyan cégek is megjelentek, melyek alapvetően csak az adózási előnyök miatt települtek Magyarországra, tényleges belföldi tevékenységet nem végeznek, jellemzően nemzetközi cégcsoporton belüli tőke finanszírozással foglalkoznak, jelentős mérlegtételeik mellett azonban adókötelezettségük elenyésző.

Ebből az összesítésből jól látszik, hogy e vállalkozások bevétele, üzemi eredménye jelentéktelen. Adózás előtti eredményük elsősorban pénzügyi műveletek eredményéből származott, így 2009. évben 955 milliárd Ft képezte az adózás alapját, a korábbi évben negatív 439 milliárd Ft-tal szemben. Az adózás előtti eredményt növelő és csökkentő összegek után a pozitív és negatív adóalap egyenlege -29 milliárd Ft. Az adófizetési kötelezettségük mindössze 4 milliárd Ft-ot tett ki 2009. évben. Ez a teljesítmény a nemzetgazdaság társasági adó kötelezettségének elenyésző hányada. Ugyanakkor, ha a mérleg adataikat elemezzük, az összetétel jól utal a tevékenységük jellegére, mely szerint az eszközök között a befektetett pénzügyi eszközök, a források között a tőketartalék a meghatározó.

BALÁZSNÉ FÖLDI ERIKA

Speciális célú vállalkozások 2008-2009. évi adatai (milliárd Ft)				
Megnevezés	2008	2009	2008	2009
Vállalkozás száma (db)	209	214	0,06%	0,06%
Foglalkoztatotti létszám (fő)	176	145	0,01%	0,01%
Összes üzleti (üzemi) bevétel	177	131	0,23%	0,20%
Költségek és ráfordítások	167	75	0,23%	0,12%
Üzemi eredmény	11	56	0,31%	1,89%
Pénzügyi műv. eredménye	778	1 065		123,40%
Rendkívüli eredmény	-1 228	-186	96,44%	122,83%
Adózás előtti eredmény	-439	955		25,78%
Adóalap	-1 279	-29		
Adófizetési kötelezettség	16	4	3,94%	1,14%
Eszközök összesen	34 135	30 843	24,34%	21,00%
Előzőből: Befektetett pénzügyi eszközök	24 780	25 929	52,37%	47,18%
Követelések	8 306	4 493	18,75%	10,75%
Források összesen	34 135	30 843	24,34%	21,00%
Előzőből: Jegyzett tőke	3 836	4 503	26,99%	29,33%
Tőketartalék	19 302	16 255	74,69%	62,37%

11. számú táblázat: Speciális célú vállalatok kiemelt adatai 2008-2009. évben (milliárd Ft)